

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

1 (19)

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398-2025

Dossiernummer
2402052

Enligt sändlista

Utökning av Marsfjällets naturreservat i Vilhelmina kommun

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att naturreservatet Marsfjället, beslutat av Länsstyrelsen 1988-01-25, dnr 11.121-243-86, ska ha den utökade geografiska omfattning som redovisas på bifogad karta (se bilaga 1).

För de tillkommande delarna ska beslutet om att utöka naturreservatet Marsfjället (dnr 511-3207-2017, beslutat 2018-11-13) gälla i sin helhet med syfte, skäl och föreskrifter enligt 7 kap. 4 §, 5 § första och andra styckena, 6 § och 30 § miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (bilaga 2) med undantag enligt detta beslut.

Länsstyrelsen beslutar vidare att de tillkommande delarna ska ingå i gällande skötselplan (dnr 511-3207-2017, beslutad 2018-11-13, se bilaga 2), där all skogsmark ingår i skötselområde 1, all våtmark i skötselområde 4 och alla sjöar och vattendrag i skötselområde 5.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

Uppgifter om utökningen

Naturreservatets namn	Marsfjället
NVR-id	2001846
Kommun	Vilhelmina
Naturgeografisk region	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation 36a, norra högfjällsregionen
Markägare	Staten Enskild (Krutberg 1:3)
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten
Totalareal utökning	9 482 hektar
Areal skogsmark utökning	6 887 hektar
- varav ovan fjällnära gränsen	5 264 hektar
Areal produktiv skog utökning	5 844 hektar
Areal öppen våtmark utökning	1 361 hektar
Areal övrig öppen mark utökning	441 hektar
Areal vatten	793 hektar

Arealer och definitioner av marktäckeskategorier enligt Nationella Marktäckedata (NMD).

Syfte och skäl och föreskrifter

Syfte och skäl för naturreservatets tillkommande delar ska gälla enligt beslutet om att utöka naturreservatet Marsfjället (dnr 511-3207-2017, beslutat 2018-11-13), se bilaga 2.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

Föreskrifter

Föreskrifter för naturreservatets tillkommande delar ska gälla enligt beslutet om att utöka naturreservatet Marsfjället (dnr 511-3207-2017, beslutat 2018-11-13), se bilaga 2, med följande tillägg:

Fastigheterna, samfälligheterna och de outredda områdena
Blaikliden 1:10, Blaikliden S:1, Borkan S:26, S:27, FS:32, Eriksberg
1:24, Marsliden 1:2, Sjöland S:3, S:4, S:5, S:6, S:7, S:8, S:9,
2462:BLAIKLIDEN:SAMF:2, 2462:ERIKSBERG:SAMF:8,
2462:SUNNANSJÖ:SAMF:2, 2462:SUNNANSJÖ:SAMF:3,
2462:SUNNANSJÖ:SAMF:4, 2462:ÖVRELANDET:SAMF:1,
2462:ÖVRELANDET:SAMF:5, 2462:ÖVRELANDET:OUTR:5,
2462:ÖVRELANDET:OUTR:7 omfattas inte av föreskrifterna A1-
A14 och B1-B6.

Reservatets föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- f) drift, underhåll, reparation av mast enligt gällande markupplåtelse samt ledning och ledningsgata inom ramen för befintlig koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt inklusive nödvändiga röjningar och borttagande av riskträd i befintlig ledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- g) reglering av Vojmsjöns vattenstånd enligt gällande vattendomar, servitut eller nyttjanderätter.

Ärendets beredning

De tillkommande delarna har naturvärdesinventerats av Länsstyrelsen vid flera tillfällen och då bedömts hysa höga naturvärden. Områdena ingick bland annat i den stora inventeringen av Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar 2003–2004 samt Länsstyrelsens fjällskogsinventering 2020¹.

Utökningen av Marsfjällets naturreservat ingår i regeringsuppdraget Skydda värdefulla statliga fjällnaturskogar som tilldelades

¹ Länsstyrelsen Västerbotten. 2020. *Skogar med höga naturvärden i Västerbotten län 2018-2020*. <https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2023/skoagar-med-hoga-naturvarden-i-vasterbottens-lan-2018-2020.html> [hämtad 2025-02-05]

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

Naturvårdsverket 2022². Uppdraget innebär att utpekade områden med höga naturvärden på statens mark ovan odlingsgränsen, vilka sammanställdes i Skogsutredningen från 2020 (SOU 2020:73), ska få ett formellt skydd. Samråd om områdets avgränsning har genomförts mellan Naturvårdsverket och markägaren Statens Fastighetsverk.

I det föreliggande beslutet ingår även en enskild fastighet, Krutberg 1:3, som intresseanmälades för formellt skydd av markägarna år 2021. Efter godkännande från Naturvårdsverket värderades fastigheten påföljande år. En överenskommelse om intrångsersättning träffades mellan markägarna och Länsstyrelsen i februari 2024.

Naturreservatet ligger inom Vilhelmina norra samebys renbetesmarker. Inför remiss har samebyn samt Sametinget, Svenska samernas riksförbund och Landsförbundet svenska samer beretts möjlighet till konsultation i enlighet med 2 § lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Länsstyrelsen har därefter i mars 2025 genomfört konsultation med Vilhelmina norra sameby.

Yttranden från remissinstanser och länsstyrelsens beaktande av inkomna synpunkter

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd. Följande remissinstanser har yttrat sig:

- **Havs- och vattenmyndigheten** och **Naturvårdsverket** har samrått enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Myndigheterna tillstyrker förslaget.
- **Statens fastighetsverk (SFV)** konstaterar i sitt yttrande att de har lämnat in en hemställan till regeringen avseende den tidigare Skogsutredningens beslut om att bilda naturreservat på SFV:s marker samt att regeringen ännu inte har fattat beslut rörande hemställan. SFV anser att Länsstyrelsen bör avvakta

² Naturvårdsverket. 2022. *Skydda värdefulla statliga fjällnaturskogar*.
<https://www.naturvardsverket.se/om-oss/regeringsuppdrag/pagaende-regeringsuppdrag/skydda-vardefulla-statliga-skogar-ovan-och-i-nara-anslutning-till-gransen-for-fjallnara-skog/> [läst 2025-02-05]

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

beslut om att utöka Marsfjället tills dess Regeringen återkommit om marken ska överföras till Naturvårdsverket eller inte.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen anser att frågan om eventuell marköverföring inte behöver lösas innan beslut om bildande av naturreservat fattas.

- **Svenska turistföreningen, lokalavdelning södra Lappland (STF)** framför att utökningens lokalisering och syfte är passande, men att friluftslivet skulle gagnas av att ytterligare vindskydd, kojor, gångstigar anläggs.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen instämmer i att friluftslivet kan gagnas av dessa åtgärder. Myndigheten kan vid beslutstillfället likväl inte prioritera området, och bedömer att området ändå kan upplevas utifrån sina naturgivna förutsättningar. Åtgärderna är dock tillåtna för myndigheten enligt föreskrifterna, så denna bedömning kan ändras i framtiden.

- **Vilhelmina kommun** har inget att erinra mot förslaget. De instämmer vidare med länsstyrelsens bedömning att utökningen är förenlig med såväl kommunens markanvändningsplanering som de utpekade riksintressena.
- **Västerbottens ornitologiska förening (VOF)** är positiva till utökningen framför att eventuella naturvårdsbränningar inte får ske under fåglarnas häckningsperiod samt att friluftslivet bör störa växt- och djurliv i minsta möjliga mån.
- **Skogsstyrelsen** finner utökningen lämplig.
- **Sametinget** framför vikten av att samiskt kulturlandskap och historia synliggörs samt att föreskrifterna för naturreservatet inte hindrar samisk markanvändning. Sametinget noterar att samråd ska genomföras med samebyn inför skötselåtgärder som kan medföra påverkan på renskötseln.

Länsstyrelsens kommentar: Renskötsel och därtill hörande framförande av motordrivet fordon är undantaget från föreskrifterna (undantag b), i enlighet med rennäringslagen (1971:437) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

Länsstyrelsen bedömer således att naturreservatet inte begränsar samisk markanvändning.

- **Vattenfall eldistribution AB** meddelar att de har flera elnätanläggningar i området i form av 0,4kV- och 22kV-markkablar och luftledningar. Dessutom planerar de reinvestering av ledningssträckan Stalon-Blaikliden samt nybyggnation av ledning mellan Blaikliden och Grytsjö, och framför att nya reservatsgränser inte får påverka dessa projekt.

Länsstyrelsens kommentar: Undantag har införts i utökningsområdet för att möjliggöra drift, underhåll och reparation av samtliga ledningar inom området, se undantag f på sidan 3. Undantaget omfattar reinvestering av sträckan Stalon-Blaikliden så länge denna hålls inom befintlig ledningsgata och sidoområde. Eftersom ingen sträckning har pekats ut för den tänkta nybyggnationen mellan Blaikliden-Grytsjö, kan länsstyrelsen inte beakta den i detta skede. I stället hänvisas till länsstyrelsens dispenshantering.

Beskrivning av delområden

Borkasjö

I nordostluttningen ner mot Borkasjön står en grannaturskog med stort lövinslag. Sälk och asp finns spritt i hela området. Stora delar av skogen är troligen helt opåverkad av skogsbruk, men även de delar som har påverkats av plockhuggning har mycket fin beståndsstruktur och innehåller rikligt med gamla träd över 200 år och mycket död ved. Skogen har en naturlig, fullskiktad beståndsstruktur. Fältskiktet är risdominerat med regelbundet inslag av örtstråk. Marken är frisk till ställvis fuktig och skogen är medel- till lågproduktiv, även om den också innehåller mer produktiva delar.

Snödberget – Västra Krutberget

Markerna uppe på Snödberget och Västra Krutberget är mycket magra och består till stor del av blockmarker och hållmarker. Skogen är genomgående talldominerad och det finns rikligt med tallar 150–200 år, fläckvis även inslag av betydligt äldre tallar. Det finns allmänt med

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

liggande död tall och lumpade toppar efter tidigare blädningsbruk. I svackan mellan Snödberget och Västra Krutberget blir skogen grandominerad.

Längst i söder mot den gamla reservatsgränsen växer en riktigt fin tallnurskog med gott om tallar över 250 år och gott om grov, död tallved.

Atjiken – Dolarn

I det blockrika området mellan sjöarna Atjiken och Dolarn står en magnifik tallurskog med rikligt med flerhundraåriga tallar upp till 500 år. Det finns riklig med död ved; grova lågor, torrakor, skorstenar. Marken är mager och tallarna är sällan mer än 10–12 meter höga. Det finns även svackor med grandominerad skog med orörd karaktär och rikligt med stående och liggande död ved. Det är mycket sparsamt med brandspår, men det finns brandljud på enstaka av de gamla träden, även på gran. Troligen är det ca 200 år sedan senaste branden.

Bollvattnet – Nymyrberget

Nordsluttningarna ner mot Dikasjön och Bjurvattnet, norr om Bollvattnet och Sunnansjö, domineras av fina grannurskogar. Öster om Bollvattnet finns en högplatå med tjärnar, myrar, moränholmar och små berg. De övervägande delarna av detta område har höga naturskogsvärden och består av fjällgranskog med riktigt gamla träd och allmänt med död ved. I nordsluttningen mot Dikasjön är skogen högvuxen och välsluten och innehåller rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier. Där finns också ett stort inslag av asp och sälg. Utspridda i sluttningen finns också ett flertal små och stora vätar samt frodigare stråk med högrör.

Sluttningarna ned mot Bjurvattnet har ett växlande utseende. Ömsom är skogen väldigt gles och ömsom mer sluten. I svackor och dråg finns oftast välväxt granskog med stort inslag av död ved. Vissa dråg är högproduktiva. Högre upp i sluttningen växer lågproduktiv, gles, klen, björkrik granskog. Skogen är olikåldrig och innehåller spridda åldriga träd, men det finns sparsamt med död ved i denna del.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

Stor-Sutsberget – Björkkullen – Baksjön

Området mellan Sunnansjön, Baksjön och Bjurviken är ett skog-myrrmosaikområde med en blandning av stora, öppna, flarkrika myrar med småtjärnar och flera större sjöar. Ett stort antal bäckar och åar förbinder tjärnarna och sjöarna med varandra. Skogarna domineras av lågproduktiv och björkrik granskog med mycket liten grad av påverkan. Det finns rikligt med över 200 år gamla granar. Skogen har välutvecklad skiktning och det finns rikligt med både torrträd samt liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. I delarna närmast den tidigare reservatsgränsen finns bitvis mer välsluten grannaturskog med högre produktivitet och markvegetation med inslag av hög- och lågörter.

Söder om Sunnansjön, i Stor-Sutsbergets östsluttning, finns ett parti välväxt, högproduktiv och olikåldrig grannaturskog. Där finns stort inslag av gamla grova träd och rikligt med grov död ved i olika nedbrytningsstadier. Övriga delar av Stor-Sutsberget och området öster om Sunnansjön domineras dock av gles, björkrik grannaturskog som övergår i ren björkskog på höjderna. Det syns inga spår av skogsbruk, men förekomsten av död ved är trots det sparsam till följd av den låga produktiviteten.

Hidberget – Stenbitsjön

Området mellan Hidberget och Stenbitsjön domineras av gammal granskog med ett måttligt inslag av björk. I ett mindre parti på Hidbergets topp är skogen mer lågproduktiv med en större andel björk. Granskogens ålder är genomgående mycket hög, 200 år och äldre. Död ved finns allmänt–rikligt i form av grova döda träd i olika nedbrytningsstadier samt ett måttligt inslag av stående döda granar. Norr om Stenbitsjön finns ett större område med småtjärnar, gölar och mindre vätar. Här är skogen ganska luckig och fuktig med stor variation. Ofta förekommer allmänt med hänglavar och oftast allmän förekomst av död ved. Det är ett naturskogsområde med hög kvalitet.

Nedre Bleriken – Kalvsjön

Området utgörs huvudsakligen av de sydöstra och södra nedre sluttningarna på Kalvberget. Den övre delen av sluttningen är ganska brant men planar sedan ut längre ner. Skogen i området består av asprik grandominerad skog i den norra delen och av äldre tallskog i den

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

södra delen. Tallskogen växer på mycket blockrik mark med inslag av granskog i fuktigare stråk. Tallskogen har hög beståndsålder och är i stort sett treskiktad med ett yngre skikt mellan 60–80 år, ett skikt kring 180–200 år, och ett sparsamt förekommande äldre skikt kring 250 år och ibland uppemot 300 år. Här finns allmänt med liggande död ved i form av färskare tallågor, grov gammal tallved och gammal lumpad ved. Det finns även sparsamt med stående död ved i form av grova silverfuror och klenare och mer nydöda tallar. Det finns spår av brand i form av brandljud på de äldsta tallarna och kolad ved och stubbar. Skogen är mycket blockrik och det finns flera stora och små blocksänkor. Det finns även grandominerade stråk mellan tallkullarna. I dessa stråk finns ofta ett inslag av högrörter så som torta och stormhatt även om risvegetation dominerar. Här finns allmänt med död granved i form av stående döda granar och granlågor i olika nedbrytningsstadier. Här finns även allmänt med gamla granar uppemot 200 år.

Den norra delen domineras av lågproduktiv och mager granskog med ett sparsamt inslag av tall och björk samt gott om asp. Skogen är påtagligt luckig och klen. Det finns ett regelbundet och ofta rikligt inslag av asp som är grov och vidkronig. Skogen är ca 120–150 år med ett sparsamt till allmänt inslag av gamla granar kring 200 år. Söderut i sluttningen ökar produktiviteten och skogen blir mer välväxt. Det finns sparsamt med stående död gran och mycket sparsamt med lågor. De lågor som finns är dock i varierande nedbrytningsstadier. Det finns allmänt med hänglavar. Markvegetationen domineras av ris men det finns även mindre lågortsstråk.

Skogen i området har troligtvis påverkats av äldre dimensionsavverkningar eller plockhuggning kring Torpet, men har inte påverkats av skogsbruk i sen tid.

Lill-Dainan

Områdets består till stor del av skogmyrmosaiker med karga naturskogsbevuxna myrholmar. Det är generellt opåverkade myrar med strängflarkspartier. Små rester av myrodlingar finns dock insprängda i områdets centrala delar. Skogen består till största delen av grandominerade naturskogar med allmänt inslag av död ved och rik förekomst av hänglavar. I söder finns ett sparsamt till allmänt inslag av mycket gamla tallar. Myrholmarna har generellt låg påverkan av

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

skogsbruk och i dessa delar är det bitvis rikligt med död granved av hög kvalitet.

Skidberget

Området utgörs av en sydvästsluttning med insprängda våtmarker. Terrängen varierar mellan branta och flacka partier. Skogen i området är till största delen en äldre grandominerad bränna på 120–130 år. Lövinslaget är påtagligt och består till största delen av glasbjörk men även asp och sälg. I de brantare partierna finns det gott om källdråg och där finns ett påtagligt inslag av gamla granar över 200 år som överlevt branden. Skogen är annars generellt tät med förhållandevis jämn diameterspridning. Det är allmänt med klenare lågor av gran och björk, och fläckvis förekommer även en del grövre granlågor. I de flackare partierna är skogen i allmänhet gles med en tydlig skiktning. Längst i söder finns ett betydande inslag av tall där de flesta är av ungefär samma ålder som granarna, ca 130 år, men det förekommer även enstaka gamla grova tallöverståndare. Ställvis finns aspkloner med grova och välväxta aspar. Även sälgar finns spridda i hela området och många är draperade med skrovellav. Skogen i området är i princip fri från skogsbruksspår och endast i ytterområdena finns enstaka dimensionsavverkningsstubbar.

Eriksberg

Området utgörs av en svagt sluttande sydvästsluttning på norra sidan om Mörrösjöbäcken, öster om byn Eriksberg. Området genomkorsas av flera mindre bäckar och myrar. Skogen i området är helt grandominerad och utgörs uteslutande av urskogsartade skogsbestånd. Den norra delen av området består av äldre skiktad granskog på ca 150 år med allmänt inslag av 200–250-åriga granar och allmänt med döda torrträd och lågor. Denna del är mestadels gles och lågproduktiv. Södra delen av området utgörs av en äldre orörd granbränna på ca 130 år med bitvis stort björkinslag. Här är det generellt sett ont om äldre träd och död ved men spår av påverkan saknas i stort sett helt.

Ensamheten

Delområdet är en smal remsa med gles urskogsartad granskog mellan Mörttjärnarna och Mörrösjöbäcken. Skogen är fullskiktad, luckig och har gruppställda trädbestånd. Det finns rikligt med gamla granar över

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

200 år och allmän till riklig förekomst av död ved av hög kvalitet i alla nedbrytningsstadier. Det är rikligt med garnlav.

Ingridsbränna

Området ligger mellan Marsån och vägen upp till Blaikliden. Det är en produktiv sydsluttning med flera parallella fuktdrag med rörligt markvatten och mindre bäckar. Skogen är en väl sluten granbränna med ett rikligt inslag av björk. Beståndet har en liten diameterspridning och är i en fas av självgallring där i första hand björken faller ut. I området finns spår av dimensionsavverkning. I sluttningen finns backkärr och vid Marsån finns starrbeväxta slåttermysrar och en slåtterlada.

Sluttningen väster om Blaikliden

Området ligger som en kil mellan Marsfjället och Njakafjället och länkar således ihop de två reservaten. Området sluttar åt syd och sydost nästan hela vägen ner till Marsån. Från den tidigare reservatsgränsen rinner Krokbäcken och Lermyrbäcken in i området för att där förenas och mynna ut i Marsån. Sluttningen är måttligt brant men terrängen är mycket ojämn och uppfattas i en mindre skala som relativt kuperad. Sluttningen utgörs av moränmarker som genomgående är blockrika och ganska svårpromenerade. Det finns en hel del myrar samt några småsjöar och tjärnar.

Skogen är en äldre grandominerad bränna med ett tydligt inslag av björk samt spridda sälgar. Sluttningen är ganska lågproduktiv och träden är inte särskilt grova, men det finns gott om gamla senvuxna granar som är 200 år eller äldre. Markerna är till största delen friska med ett fältskikt av blåbärsris med inslag av fattigris och lingon. Förekomsten av lågor annat än björk är sparsam men det finns en hel del torrträd av gran. I brantare sluttningar och i svackor där skogen är högre och grövre finns det gott om död ved. I dessa delar finns också en rik förekomst av rödlistade arter knutna till senare successionsstadier.

Såttan – Östra Marssjön

Området ligger nedanför det branta berget Såttan i Marsfjällsmassivet och utgörs av en svagt sluttande skog-myrmosaik som sträcker sig ned

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

till Östra Marssjön. Svagt sluttande myrar varvas med fastmarkspartier och sumpskogar. I nordväst är terrängen brantare. Skogen domineras av en sen gransuccession med inslag av björk och tall. Skogen i myrmosaikerna är senvuxen och lågproduktiv med allmän förekomst av gamla träd och död ved. Skogen har god åldersspridning och är välskiktad, med partier som är förvånansvärt täta. Centralt i området finns flera myrholmar med ett tydligt tallinslag och gott om senvuxna martallar. På sluttningen i det nordvästra hörnet är skogen stamtät och ställvis snårig. Skogen har en tydlig skiktning med täta samlingar av yngre träd men det finns gott om äldre granar och grova lågor. Den östra delen är urskogsartad och till synes helt opåverkad av skogsbruk. I väster har dimensionsavverkning förekommit, men spår av modernt skogsbruk saknas och skogen har en tydlig naturskogskaraktär.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Utökningarna av Marsfjällets naturreservat hyser värdefulla skogsmiljöer med egenskaper och strukturer som utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. För att områdets värden ska bestå behöver det långsiktigt skyddas från skogsbruk, dikning och annan exploatering, verksamhet eller påverkan som riskerar att skada naturvärdena, som försvårar för allmänhetens tillträde till området eller som kan påverka områdets vildmarkskaraktär.

Naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas. Länsstyrelsen bedömer därför att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

I de tillkommande delarna ligger ett flertal mindre enskilt och samfällt ägda fastigheter där avtal saknas med markägarna. Dels några s.k. ströängar vars areal huvudsakligen består av mindre våtmarksområden med en historisk bakgrund som slåttermark. Dels skiften som historiskt använts för vägar, täktverksamhet samt båt-, såg-, damm- och kvarnplatser. Länsstyrelsen bedömer att ett fortsatt nyttjande av dessa

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

skiften inte på ett betydande sätt motverkar reservatets syfte. Det innebär att A- och B-föreskrifterna inte gäller där. Länsstyrelsen bedömer därför att pågående markanvändning inte förhindras inom skiftena. Reservatsbeslutet medför därför inte heller någon rätt till ersättning för ägarna till dessa skiften. Vid körning till och från skiftena i samband med jord- eller skogsbruksåtgärder tillämpas gällande terrängkörningslagstiftning.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Beslutet att utöka Marsfjällets naturreservat överensstämmer med nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

- Området har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk. De höga naturvärdena på beståndsnivå gör området högt prioriterat för skydd³.
- Området ligger i en region med stora arealer relativt opåverkade naturskogar och därmed blir förutsättningarna bättre för att långsiktigt bevara och utveckla områdenas utpekade värden.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Bevarandet av områdets naturmiljöer stärker möjligheterna att nå flera av Sveriges nationella miljömål, framför allt Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Beslutet är även positivt för miljömålen Myllrande våtmarker och Storslagen fjällmiljö. Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland Tillgång till natur för friluftsliv och Skyddade områden som resurs för friluftslivet, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

³ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2024. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Rapport 7168.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Utökningarna berör riksintressen för naturvården⁴ och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, samt riksintressen för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2 § miljöbalken och obrutet fjäll enligt 4 kap. 5 § miljöbalken. Området berör även flyttstråk och kärnområden som är av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är förenligt med de utpekade riksintressena.

Naturreservatet berörs inte av gällande eller förfallna undersökningstillstånd eller andra utpekade riksintressen för mineralutvinning (3 kap. 7 § miljöbalken), energiproduktion (3 kap. 8 § miljöbalken), kända intressen för totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken) eller några andra riksintressen.

Beslutet bedöms vara förenligt med Vilhelmina kommuns översiktsplan.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att detta beslut om utökning av Marsfjällets naturreservat är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Effekter på ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter utökningen av naturreservatet har på olika ekosystemtjänster från området. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt.

Beslutet har störst positiv effekt på de stödjande ekosystemtjänsterna som är kopplade till artbevarande och biologisk mångfald, men även många andra ekosystemtjänster påverkas positivt. Länsstyrelsen bedömer att bland annat följande ekosystemtjänster påverkas positivt av beslutet:

- **Försörjande ekosystemtjänster** som produktion av livsmedel från vilda djur och växter.

⁴ Länsstyrelsen i Västerbottens län. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

- **Reglerande ekosystemtjänster** som flödesreglering, biologisk kontroll av skadegörare och global klimatreglering (kolbindning) utförd av växter.
- **Kulturella ekosystemtjänster** som tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv, tillhandahållande av områden för forskning samt bevarande av naturen för framtida generationer.
- **Stödjande ekosystemtjänster** som ekologiska samspel, bevarande av biologisk mångfald inkl genpool, habitat och hotade arter, samt tillhandahållande av livsmiljöer för arter, t.ex. barnkammare, boplatser för djur och fåglar.

Beslutet har störst negativ effekt på försörjande ekosystemtjänster kopplade till skogsbruk som produktion av träråvaror, bioenergi och biobaserade kemikalieråvaror. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av tidigare etappmål för miljömålet Levande skogar.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

För föreskrifter med krav på tillstånd kan Länsstyrelsen lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis flodpärlmussla, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- I enlighet med 2 kap. 16 § förordningen (1994:1716) ska tillstånd för utsättning av fisk sökas hos Länsstyrelsen. Tillstånd får inte ges för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart. Tillstånd får inte heller ges om det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar.
- Av 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden 1 mars – 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Fredrik Hörnsten, naturvårdshandläggare, som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Anna Hallmén, naturvårdshandläggare medverkat.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398–2025

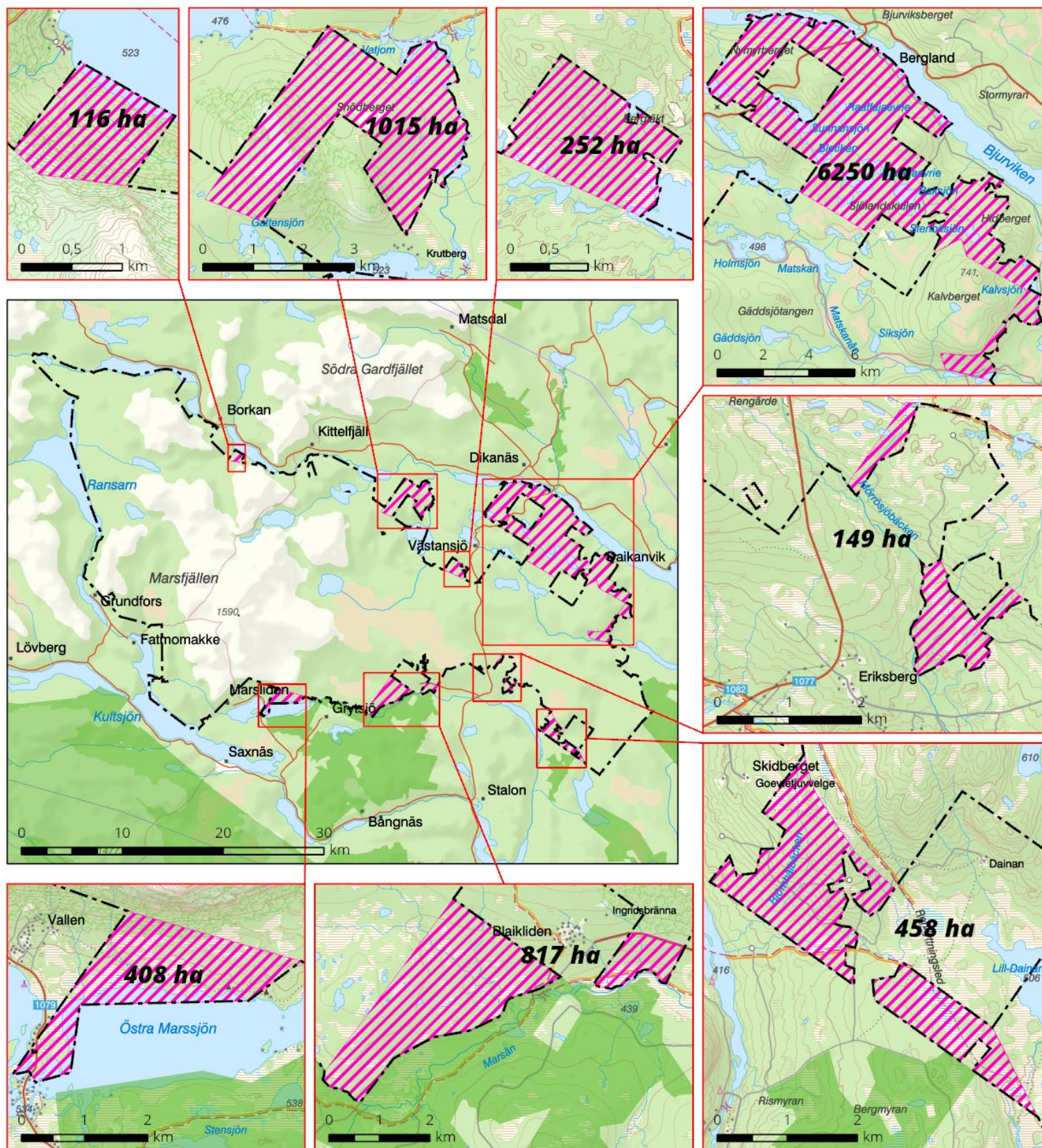
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför
namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
<https://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Beslut om utökning av Marsfjällets naturreservat i Vilhelmina kommun med delområdena Ingridbränna, Kusmyran och östra Svartsjöliden (dnr 511-3207-2017, beslutat 2018-11-13), inklusive skötselplan
3. Överklagandehänvisning regeringen

Bakgrundskartor © Lantmäteriet, Länsstyrelsen

Naturresevat

Marsfjället

Vilhelmina kommun
Västerbottens län

- Naturresevatets gräns
- Utökningen (ca 9465 ha)
- Övriga naturresevat

Bilaga 1 till beslut
med dnr 1398-2025

Länsstyrelsen
Västerbotten

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

Datum

2018-11-13

Ärendebeteckning

511-3207-2017

Arkivbeteckning

2402052

1(7)

Enligt sändlista

Beslut om utökning av naturreservatet Marsfjället i Vilhelmina kommun med delområdena Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöliden

(4 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att naturreservatet Marsfjället, beslutat av Länsstyrelsen 1988-01-25, dnr 11.121-2431-86, även ska omfattas av den geografiska utökning som framgår av bifogad karta, bilaga 1.

För de tillkommande delarna Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöliden ska beslutet om att bilda naturreservatet Marsfjället gälla i sin helhet med syfte, skäl och forskrifter enligt 7 kap. 4 §, 5 § första och andra styckena, 6 § och 30 § miljöbalken (se bilaga 2) samt med tillägg enligt detta beslut.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3, som ska gälla för de tillkommande delarna.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Länsstyrelsen beslutar att detta beslut ska kungöras.

Administrativa uppgifter för Marsfjällets naturreservat

Dossienummer	2402052
NVR-id	2001846
Natura 2000	Marsfjället SE0810059
Kommun	Vilhelmina
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	35 km VSV Storuman, 35 km NNO Vilhelmina
Topografiska kartblad	23F Fatmomakke, 23G Dikanäs
Naturgeografisk region	33h, förfjällsregionen med huvudsakligen nordligt boreal vegetation; 36a, norra högfjällsregionen
Markägarkategori	Staten genom Naturvårdsverket
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbotten

Administrativa uppgifter för delområdet Ingridsbränna

Lägesbeskrivning	12 km NNV Stalon, 1 km O Blaikliden
Mittkoordinat	N 7214210, E 536946 (SWEREF99 TM)
Totalareal	184 hektar
Landareal	184 hektar
Areal produktiv skog	149 hektar

Administrativa uppgifter för delområdet Kusmyran

Lägesbeskrivning	12 km NNO Stalon, 3 km NO Eriksberg
Mittkoordinat	N 7213420, E 546206 (SWEREF99 TM)
Totalareal	411 hektar
Landareal	409 hektar
Areal produktiv skog	277 hektar

Administrativa uppgifter för delområdet Östra Svartsjöliden

Lägesbeskrivning	10 km SV Daikanvik,
Mittkoordinat	N 7215168, E 553932 (SWEREF99 TM)
Totalareal	1935 hektar
Landareal	1841 hektar
Areal produktiv skog	1731 hektar

Syftet och skäl för beslutet

Syfte och skäl för naturreservatets utökade delar gäller enligt beslut för Marsfjällets naturreservat (dnr 11.121-2431-86), med tillägg att syftet även ska kunna uppnås genom naturvårdsbränning och avlägsnande av främmande arter vid behov.

Reservatsföreskrifter

Reservatsföreskrifter gäller enligt beslut för Marsfjällets naturreservat (dnr 11.121-2431-86) med följande kompletteringar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken att även nedan angivna föreskrifter och undantag från föreskrifter ska gälla för naturreservatets utökade delar Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöliden.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

13. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
14. anlägga parkeringsplats, stängsel, led, bro eller spång.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela den utökade delen av reservatet:

3. uppsättning och underhåll av informationstavlor samt andra anordningar för friluftslivet, såsom leder med därtill hörande parkeringsplatser, broar, spänger, rastskydd och rastplatser,
4. naturvårdsbränning i delområdet Östra Svartsjöliden,
5. borttagning av främmande arter, exempelvis lärk och contorta,
6. undersökningar och dokumentation av områdets djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt, inom naturreservatet

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift och därmed jämförbar anordning annat än tillfälligt (högst en vecka).

Undantag från föreskrifterna

Reservatets föreskrifter ska inte utgöra hinder för

a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut,

b) normalt underhåll av statliga leder med tillhörande anläggningar t.ex. broar, inom naturreservatet. Lederna markeras och skyltas i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer,

c) normalt underhåll av befintliga vägar och stigar. Träd som fallit eller hotar falla över väg eller stig får kapas men ska lämnas i reservatet,

d) att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437). I samband med renskötsel är det tillåtet att använda terrängfordon i enlighet med 1 § 4 punkten terrängkörningsförordningen (1978:594),

e) jakträttsinnehavare att uppföra jakttorn förutsatt att jakttornet underhålls och avlägsnas om det inte längre nyttjas eller om jakträttsavtalet upphör, att upprätthålla siktgator, samt att transportera ut fällt högvilt med motorfordon.

Ärendets beredning

De tillkommande delområdena Ingridbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöleden inventerades av Länsstyrelsen år 2003–2004 i samband med regeringsuppdraget Statliga naturskogar och urskogsartade skogar (SNUS). Då konstaterades att dessa områden hyste mycket höga naturvärden.

Områdena ingick i den del av Statens fastighetsverks markinnehav som, i enlighet med riksdagsbeslut (Proposition 2008/09:214), ska skyddas som naturreservat. Områdena utpekades och avgränsades genom samråd mellan Statens fastighetsverk och Naturvårdsverket inom ramen för regeringsuppdraget angående naturvärdesbedömning av all statlig skogsmark (M2002/2121/Na).¹ Förvaltningen överfördes därefter till Naturvårdsverket enligt regeringsbeslut (M2010/01679/Na).

Reservatsförslaget har kommunicerats på Vilhelmina kommuns arbetsutskott den 17 september 2018. Kommunen hade inget att erinra mot förslaget.

Förslaget, inklusive A-, B-, och C-föreskrifter har samrått med och godkänts av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten innan det sänts på remiss till övriga berörda sakägare och myndigheter.

Följande remissinstanser har yttrat sig över förslaget:

- Skogsstyrelsen har inga synpunkter på förslaget.

Övriga remissinstanser har avstått från att yttra sig.

Beskrivning av de tillkommande delarna

Ingridbränna

Ingridbränna ligger en mil nordnordväst om Stalon i Vilhelmina kommun. Området gränsar i norr mot Marsfjällets naturreservat och sträcker sig i söder ner till Marsån. Ingridbränna är en produktiv sydsluttning med mycket höga naturvärden. I sluttningen löper flera parallella fuktdråg med rörligt markvatten och mindre bäckar. Skogen i Ingridbränna domineras av en sen granskogssuccession, med undantag av de nedre delarna som är en granbränna. Området är bitvis högproduktivt.

Kusmyran

Kusmyran ligger en mil norr om Stalon i Vilhelmina kommun, i en sydsluttning ner mot Fatsjön, och gränsar i norr mot Marsfjällets naturreservat. Genom området rinner ett flertal bäckar. Den västra delen är flack medan den östra delen har en del branta partier med rörligt markvatten. I norra delen finns inslag av myrmosaik. Området domineras av urskogsartad granskog på frisk mark av blåbärstyp. Skogen är präglad av höjdläget och utgörs av en sen, fullskiktad granskogssuccession med riklig

¹ Naturvårdsverket. 2006. *Skyddsvärda statliga skogar. Samråd om områden på Statens fastighetsverks markinnehav i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län*. Rapport 5573.

förekomst av gamla träd och död ved. I den norra delen finns ett stråk med en äldre granbränna. I de brandpräglade delarna finns mindre partier med ett fåtal stubbar.

Östra Svartsjöleden

Östra Svartsjöleden är ett kuperat och variationsrikt förfjällslandskap som ligger strax väster om den delen av Vojmsjön som kallas Vikenviken, ca 20 km sydost om Dikanäs. Centralt ligger Östra Svartsjöledens två bergstoppar, vilka omges av ett småkuperat landskap med otaliga småhålor och sänkor som ofta är vattenfyllda. Flera bäckar rinner genom området. I norra delen av området återfinns Övrelandets branta sydsluttningar. Nedanför denna rinner Matskanån med tjärnsystemet Övre-Nedre Bleriken. Landskapet är genomgående blockigt, ibland med inslag av små blockhav. Större delen av området domineras av gammal tallskog med utpräglad naturskogskaraktär. I områdets övre västra delar och i fuktigare svackor och sänkor mellan de torrare tallbevuxna kullarna förekommer också granbestånd med glest blåbärris. Västra delen domineras av mosaiker av tall och självgallrande granskogar som föryngrats av brand. I mindre delar av området, längs den väg som dragits in i området, finns mer triviala tallbestånd där alla gamla tallar plockats ut och skogen har undertröjts. Det finns även en ung lärkplantering.

Länsstyrelsens motivering

Motivet till utökningen av Marsfjällens naturreservat med Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöleden är att bevara områdets helhetsvärden i form av ett stort sammanhängande fjäll- och fjällskogsområde med en stor variation i naturtyper och arter. Skyddet bidrar också till bättre grön infrastruktur och gynnsamma förutsättningar för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Utökningen av Marsfjällets naturreservat bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* genom att omkring 2200 hektar produktiv skogsmark ges ett långsiktigt skydd. Utökningen bidrar även till att nå miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv* genom att förekommande typiska arter ges ett långsiktigt skydd, samt det nationella friluftsmålet *Tillgänglig natur för friluftsliv* genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras.

Områdena utgör helt eller delvis riksintressen för rennäringen. Östra Svartsjöleden är utpekad som kärnområde medan Kusmyran och Ingridsbränna berör flyttleder. I och med reservatsbeslutet undantas områdena från skogsbruk och annan exploatering som kan försvåra renskötseln.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk eller annan exploatering inte går att förena med ett bevarande av områdenas höga naturvärden.

Naturreservat är en lämplig skyddsform för områden som är stora och sammansatta med flera olika värdefulla naturmiljöer och där det krävs starka

restriktioner under lång tid för att värdena ska kunna bevaras och utvecklas. Därför har Länsstyrelsen bedömt att Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöleden i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna i detta beslut inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

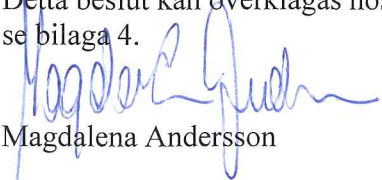
Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar, och föreskrifter för området.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 4.

Magdalena Andersson

Anna Hallmén

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Beslut för Marsfjällets naturreservat, 1988-01-25 (dnr 11.121-2431-86)
3. Skötselplan för Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöleden
4. Hur man överklagar

Till
enligt sändlista

Förordnande om naturreservat för urskogsartade fjällbarrskogar
och fjäll i Västerbottens län
(11 bilagor)

Administrativa uppgifter om reservaten och beskrivning av
områdena, se bilaga 1 - 8.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar att följande fjällnära urskogsartade
barrskogar och fjäll skall vara naturreservat (7 §
naturvårdslagen) Namnen på naturreservaten anges nedan. Beslutet
innebär också att Vindelfjällens naturreservat utvidgas.

- 1. Oxfjället
- 2. Blaikfjället (kronans mark)
- 3. Gitsfjället
- 4. Marsfjället
- 5. Skalmadal
- 6. Kirjesålandet (utvidgning av Vindelfjällen)
- 7. Matsorliden (utvidgning av Vindelfjällen)
- 8. Giertsbäcksdalen (utvidgning av Vindelfjällen)

Naturreservatens avgränsning har angetts på bifogade kartor.
Reservaten omfattar enbart statlig mark. Enklaver av enskild
mark, ströängar och liknande som ligger inom de på kartan
redovisade reservaten ingår således inte. För ett område vid
Mattaberg på Tärna-Stensjöle allmänning förordnas nu om be-
stämmelser enligt 11 § naturvårdslagen (se nedan under Kirjeså-
landet).

Renskötsel, jakt och fiske kan ske inom ramen för naturreser-
vatens syften. I övrigt behöver områdena skyddas mot alla
former av markutnyttjande som direkt påverkar deras natur.

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastig-
heter inom reservaten (8 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1988-01-25

11.121-2431-86

1. Uppföra helt ny byggnad eller anläggning
2. Anlägga väg
3. Anlägga luft- eller markledning
4. Bedriva täkt av berg, sten, grus, jord eller torv
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa
6. Dika, dämma eller vidta vattenreglering
7. Fälla växande eller döda träd, upparbeta vindfällen eller vidta någon skogsvårdsåtgärd.
8. Plantera in för trakten främmande djurart.
9. Framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen med undantag för uttransport av redan fälld älg.
10. Använda kemiska bekämpningsmedel på land eller vatten.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

11. Sprida ut kalk på land.
12. Sprida ut kalk i vatten.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen med undantag för fällning av torrträd.

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9 § naturvårdslagen)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet nämligen

1. Utmärkning och information om reservatet.
2. Uppsättning av informationstavlor.

Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom reservaten (10 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m.
2. Göra åverkan på mark eller växtlighet, torrträd och vindfällen inräknade.

3. Framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

Särskilda föreskrifter för vissa områden

4 Marsfjället

Punkt 9 under bestämmelserna om rätten att förfoga över fastighet (8 § naturvårdslagen) skall inte gälla för rennäringen på kalfjällsdelarna av reservatet eller på lederna upp till kalfjället.

Om regeringen inom tio år beslutar att Fatsjö kraftverk skall byggas gäller inte bestämmelserna i detta beslut för byggandet av Fatsjö kraftverk. Länsstyrelsen förutsätter emellertid att detta i så fall sker med minsta möjligt intrång i naturreservatet.

6 Kirjesålandet

För Kirjesålandet både för kronans mark och den del som ligger på Tärna-Stensele sockenallmänning gällde interimistiskt skydd i tre år från 1984-12-20. Länsstyrelsen beslutar nu (11 § naturvårdslagen) att det skall vara förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd utföra någon av de åtgärder under punkterna 1 - 11 som finns redovisade under "Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet". Beslutet enligt 11 § naturvårdslagen gäller för den del av Kirjesålandet som är belägen på Tärna-Stensele sockenallmänning. Avgränsningen är den som bör gälla för ett slutligt reservat och framgår av bifogade karta. Det gäller under en tid av ett år från 1988-01-25. Beslutet gäller utan hinder av anförda besvär.

Föreskrifter om vård och förvaltning (9 § naturvårdsförordningen)

Syftet med vården och förvaltningen

Reservatens nuvarande struktur med endast ringa påverkad urskogsartad fjällbarrskog, fjällbjörkskog och fjäll skall bevaras. De anordningar för besökare som behövs skall anpassas till detta mål. Inom ramen för detta mål skall länsstyrelsen verka för att reservaten i ökad omfattning utnyttjas för ett verkligt vildmarksanknutet friluftsliv. Det skall ske i nära samråd med berörda samebyar med hänsyn till områdenas centrala betydelse för deras näring. De förvaltningsinsatser som dessa reservat föranleder är i huvudsak utmärkning, tillsyn och information.

Naturvårdsförvaltare

Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.

Ett särskilt rådgivande organ, samrådsgruppen för Vindelfjällens naturreservat finns. Den skall också behandla frågor för de områden som Vindelfjällen nu utvidgas med.

För Oxfjället, Blaikfjället, Gitsfjället, Marsfjället och Skalmadal skall motsvarande samrådsgrupp inrättas. I den skall således förutom länsstyrelsen ingå representanter för Dorotea och Vilhelmina kommuner, lantbruksnämnden, domänverket, Vilhelmina revir, samt Vilhelmina södra och norra samebyar.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer bifogade principskötselplan som i tillämpliga delar skall gälla för samtliga reservat (bilaga 9).

En särskild skötselplan skall dessutom snarast upprättas för Marsfjället. Den skall utarbetas i nära samråd med berörd sameby. Skötselplanen för Vindelfjällen skall revideras så att den också omfattar Kirjesålandet, Matsorliden och Giertsbäcksdalen. Husbehovsavverkning för bofast ortsbefolkning skall behandlas i dessa planer. Skötselplanerna kommer att bli föremål för styrelsens ställningstagande.

Särskilda skötselplaner skall på sikt utarbetas för samtliga reservat och även innehålla släckningsplaner i den händelse skogsbrand skulle uppstå.

Redogörelse för ärendet

Domänverket drog 1952 upp en särskild skogsodlingsgräns för barrskogen upp mot fjällkedjan. Därefter har inte något skogsbruk bedrivits inom dessa delvis landskapstäckande barrskogar. Motiven för skogsodlingsgränsen var bl a att osäkerhet rådde om det var möjligt att föryngra dessa fjällnära skogar om de avverkades. Andra motiv var naturvård och rennäring. Sedan 1952 har i olika tidsskeden i diskussion om att behålla skogsodlingsgränsen motiven växlat mellan dessa intressen. Omkring 1980 började emellertid domänverket planera för skogsbruk ovanför skogsodlingsgränsen, vilket innebar att en intressekonflikt uppstod mellan naturvård och skogsbruk. Länsstyrelserna och naturvårdsverket genomförde då en inventering av fjällnära urskogsartade barrskogar. Med denna inventering som grund enades domänverket och naturvårdsverket 1984 om att de i detta beslut upptagna områdena skulle sparas för framtiden. För ett av områdena i Västerbottens län, Kirjesålandet, kunde man inte enas utan frågan hänsköts till regeringen, som beslutade att området skulle bevaras för framtiden och att skogsbruk inte skulle bedrivas.

Naturvårdsverkets och domänverkets överenskommelse samt regeringens beslut var provisoriska administrativa åtgärder i avvaktan på beslut om långsiktigt skydd med stöd av naturvårdslagen. Regeringen uppdrog 1985-09-05 åt naturvårdsverket, att efter samråd med berörda länsstyrelser samt med utgångspunkt främst i naturvårdslagens bestämmelser utarbeta underlag för permanenta skydds- och förvaltningsformer

för de totalt 55 aktuella områdena i de olika fjällänen. I uppdraget angavs att verket skall lämna förslag till lämpliga principer för skyddsföreskrifter, detaljavgränsningar, naturvårdsförvaltning m m. Skyddsföreskrifterna skulle utformas så enhetligt som möjligt och områdenas avgränsning på karta och i terrängen göras lättfattlig och ändamålsenlig. Vidare framhölls att för mark inom områdena, som inte ägs av staten, bör skyddsåtgärderna i största möjliga utsträckning samordnas med de skyddsåtgärder som vidtas beträffande statens mark.

Vart och ett av de avgränsade fjällnära skogsområdena har sådana värden från naturvårdssynpunkt att de uppfyller naturvårdslagens krav för naturreservat.

Regeringens uppdrag innehåller inga preciserade direktiv om vilken skyddsform som skall tillämpas. Skyddet skall dock i huvudsak grundas på naturvårdslagens bestämmelser. Det understryks också att skyddsföreskrifterna bör vara enhetliga. Därmed saknas också i praktiken annat alternativ till skydd enligt naturvårdslagen än som naturreservat.

Detaljavgränsning av områdena har gjorts av länsstyrelsens naturvårdsenhet i samråd med berörda domänverksrevir.

Naturreservatsbestämmelserna och principerna för vård och förvaltning har utformats gemensamt av naturvårdsverket och berörda länsstyrelser.

Statens naturvårdsverk, Svenska samernas riksförbund gemensamt för berörda samebyar, domänverket, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Dorotea kommuner, domänverket, lantbruksnämnden, Tärna - Stensele allmänningskog samt Svenska naturskyddsföreningen med berörda kretsar har yttrat sig. Skrivelser har dessutom inkommit från Sorsele och Vilhelmina allmänningsskogar samt från enskilda markägare i Grytsjö, Blaikliden och Marsliden.

För särskilda kommentarer till de olika reservaten, se bilaga 1-8.

Områdenas betydelse och behov av skyddad vård

Områdena utgör länets och några av landets mest skyddsvärda urskogsområden. De har höga allmänekologiska, zoologiska och botaniska värden. För flera hotade och sällsynta arter utgör de livsmiljön. Områdena har även höga värden för friluftslivet genom vildmarkskaraktären och den anslående orörda skogs- och fjällnaturen.

Urskogarna och angränsande fjäll består av hela intakta landskap eller landskapsavsnitt med stora inslag av andra orörda naturtyper - myr, vatten, fjällhed m m. Ca hälften av områdenas areal utgörs av andra markslag än barrskog. De olika markslagens ekosystem är invävdade i och beroende av varandra. Landskapets i

sin helhet genuina, orörda karaktär är en given grundfaktor vid definitionen av reservatens syfte.

Det principiella målet för ett urskogsreservat är att bevara urskogens ekosystem i orört och ostört tillstånd och att låta de naturliga processer som formar urskogsmiljön löpa fritt. I ekosystemet ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både de långsamma förändringar som sker i vegetationen och de mer eller mindre regelbundet återkommande, omdanande rubbningarna av denna utveckling. Exempel på rubbningar är bränder, stormfällning och utslagning av vegetation genom tillfälliga extrema klimatförhållanden. Även faunans långsiktiga förändringar, eller fluktuationer - vilka i hög grad är knutna till vegetationsförändringar - ingår i de naturliga processerna.

De flesta av de urskogar i fjällområdet som avsätts som naturreservat är tillräckligt stora och välavgränsade för att i väsentlig grad kunna fungera som självständiga barrskogsekosystem med fortsatt fri utveckling av de processer som formar miljön och med relativt naturlig frekvens av de djurarter som förekommer här. Urskogarna ligger dessutom som kärnor i en större skogsregion längs fjällkedjan, vilket i sin helhet har ett från landets övriga barrskogar avvikande, ostörd karaktär. Genom de naturliga grunddragen i detta mycket stora sammanhängande barrskogar torde det finnas en unikt god förutsättning att de avgränsade naturreservaten skall kunna fortleva som naturliga skogsekosystem.

Det går dock inte att betrakta urskogarna som helt oberoende öar i det större delvis kulturopåverkade landskapet. Skogsbruk, jakt, brandbekämpning m m i urskogarna omgivningar, påverkar indirekt även urskogarnas vegetation och fauna. Målet torde därför behöva modifieras till att avse bevarande av urskogens ekosystem och naturliga processer i ett i huvudsak orört tillstånd.

Reservaten innehåller intresseväckande naturmiljöer och en ökad besöksfrekvens från allmänhetens sida kan förväntas. En sådan utveckling är positiv och förenlig med den grundläggande tanken att naturreservaten helst bör vara till gagn för både naturskydds- och friluftssintressen. Eftersom den orörda miljön är grunden till både naturskyddet och den speciella naturupplevelsen måste dock denna miljö värnas så att den inte förlorar i kvalitet vad gäller både orörd miljö och tillhörande naturupplevelser.

Utnyttjande av urskogsreservaten för sådan forskning och miljöövervakning som är viktig i ett större naturvårdssammanhang eller för ekologisk grundforskning är helt förenligt med urskogsreservatens ändamål. Även forskningen måste dock underordnas bevarandeaspekterna och bedrivas på ett sådant sätt att områdena inte skadas.

Ändamålet med reservaten är således att bevara urskogens och olika fjällnaturtypers ekosystem och naturliga processer samt

1988-01-25

11.121-2431-86

landskapets orörda karaktär i väsentligen orört och ostört tillstånd för framtiden. Ändamålet är även att - inom ramen för detta mål - ge möjlighet till friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Särskilda motiv för de olika reservaten framgår av bilaga 1-8.

Samordning med rennäringen

Reservaten är av stort värde för rennäringen genom att de innehåller hänglavskogar. De idag tydligast synliga spåren av samernas renskötsel är stubbar efter hänglavsförande träd vilka fällts för att göra trädlavarna åtkomliga för renarna. Lokalt kan sådana stubbar påträffas relativt rikligt men också saknas över stora områden.

Förutom fällningen av lavbärande träd har avverkningar skett för vedbrand, främst torrträd, samt för andra husbehovsändamål.

Totalt sett har dock samernas avverkningar haft liten inverkan på skogsekosystemet. Renen som växtätare har alltid varit en viktig ekologisk faktor i den fjällnära skogen.

Det är viktigt att se till naturvårdens och rennäringens starka gemensamma bevarandeintressen i den fjällnära skogen och att samordna dessa intressen inom reservatens ram. Eftersom reservaten garanterar att vidsträckta hänglavskogar långsiktigt bevaras från omdanande skogsbruk, vägar etc, torde de vara av stor nytta för rennäringen.

Länsstyrelsen är emellertid medveten om att avsättandet av dessa reservat inte innebär en helhetslösning för rennäringens behov av hänglavskogar och årstidsbeten. Skogsbruket måste också fortsättningsvis ta största möjliga hänsyn till rennäringen inom områdena där skogsbruk kan bedrivas.

Jakt och fiske

De stammar av olika djurarter som förekommer i den fjällnära skogen är utsatta för periodvis mycket hårda förhållanden vad gäller klimat och tillgång på föda. De flesta arters numerär bestäms i första hand av sådana förhållanden. Jaktens påverkan på faunan är - utom då det gäller större rovdjur och älg - troligen marginell jämfört med naturligt gynsamma och ogynsamma perioder. Den jakt som sedan lång tid bedrivits i de aktuella urskogsområdena torde därför inte påtagligt påverka ekosystemen och kan fortsätta även när områdena avsatts som reservat.

Några särskilda inskränkningar i fisket behövs inte för att tillgodose reservatets syfte. Utsättning av främmande fiskarter och bekämpning av fisk med kemiska medel är dock åtgärder som inte kan accepteras. Kalkning av försurade sjöar för att bibehålla den naturliga fiskstammen kan tillåtas efter prövning i

varje särskilt fall. Kalkning på land i tillrinningsområden bör inte tillåtas.

Ortsbefolkningens avverkning för husbehov

I vissa mindre delar av de nu beslutade naturreservaten har upplåtelser för avverkning av brännved och sågvirke för husbehov förekommit. Det gäller bl a södra delen av Marsfjället mot Grytsjö och Blaikliden samt västligaste delarna av Kirjesålandet. Inom områden där husbehovsavverkning tidigare förekommit avser länsstyrelsen också fortsättningsvis ge tillstånd till avverkning i ungefär samma omfattning som tidigare. Dessa frågor skall också behandlas i kommande detaljskötselplaner för de olika reservaten.

Naturvårdsförvaltning

I samband med att Vindelfjällens naturreservat bildades 1974 prövades frågan om naturvårdsförvaltningen ingående för den här typen av naturreservat. Till sådana fjäll och fjällskogsområden är en rad olika intressen knutna. Därför bedömdes länsstyrelsen vara den myndighet som genom sitt vida samhällsansvar var bäst lämpad att vara naturvårdsförvaltare. Länsstyrelsen är regional naturvårdsmyndighet och har enligt naturvårdsförordningen ett övergripande ansvar för naturvårdsförvaltningen i länet och är dessutom ansvarig för drift och underhåll av de statliga fjälllederna. För naturvårdsförvaltningen av Vindelfjällen och arbetet med fjällederna har länsstyrelsen särskild anställd personal i fjällområdet. Enligt naturvårdsverket måste med hänsyn till rådande knapphet på medel naturvårdsförvaltningen av nu beslutade reservat ske genom omfördelning av arbetsuppgifterna för länsstyrelsens nuvarande förvaltningspersonal i fjällområdet.

Domänverket var i detta ärende i ett inledande skede enig med länsstyrelserna och naturvårdsverket om att länsstyrelserna skulle vara naturvårdsförvaltare. Domänverket har emellertid senare i sitt yttrande ansett sig böra få denna uppgift i Dorotea och Vilhelmina. Lantbruksnämnden däremot har ansett att länsstyrelsen bör vara naturvårdsförvaltare. Detta speglar ungefär den diskussion som föregick länsstyrelsens ställningstagande till naturvårdsförvaltningen för Vindelfjällen. Några nya skäl för att länsstyrelsen inte skulle vara naturvårdsförvaltare för naturreservat i fjällområdet har inte framkommit.

Genom att så många olika samhällsintressen är knutna till fjällen och det fjällnära området är länsstyrelsen fortfarande genom sitt breda samhällsintresse bäst lämpad att vara naturvårdsförvaltare i fjällområdet. Därigenom hålls också möjligheten att skapa en särskild enhet för detta arbete öppen. En sådan organisation finns i Norrbottens län och har inneburit ökade resurser.

1988-01-25

11.121-2431-86

Staten bekostar naturvårdsförvaltningen genom naturvårdsverkets anslag H5, Vård av naturreservat.

Blaikfjället, enskild mark

Länsstyrelsen är införstådd med att Blaikfjället har stora naturvärden.

Med nu föreliggande beslut och i övrigt gällande restriktioner på markanvändningen är mycket stora områden skyddade i denna del av länet. Vid avvägning mellan naturvårdens intressen och behovet av arbetstillfällen och skogsråvara anser länsstyrelsen - därför i likhet med skogsvårdsstyrelsen, berörda kommuner och markägare - att naturreservatet för Blaikfjället kan begränsas till den av staten ägda marken.

Säkerställande av övrig berörd enskild mark

I regeringens uppdrag framhölls att för mark som inte ägs av staten inom de redovisade områdena borde skyddsåtgärderna i största möjliga utsträckning samordnas med de skyddsåtgärder som vidtas beträffande statens mark.

Naturvårdsverket förhandlar med SCA om förvärv av mark vid Rissjö, som skall ingå i Gitsfjället. När dessa förhandlingar slutförts får avgränsningen av Gitsfjället revideras i detta avsnitt.

Inom Kirjesålandet ingår ett område som ägs av Tärna -Stensele allmänning och där förordnande gäller enligt 11 § naturvårdslagen. Förhandlingar om förvärv av området skall bedrivas. Om dessa förhandlingar skulle misslyckas kan länsstyrelsen ändå pröva förordnade om naturreservat. Frågan om intrångsersättningsningens storlek får i så fall fastställas av fastighetsdomstolen.

Nalovardo, domänreservat

Nalovardo är ett av de områden som enligt regeringens uppdrag skulle skyddas enligt naturvårdslagens bestämmelser. I sitt remissvar tillstyrkte Sorsele kommun och domänverket naturreservat. Därefter har företrädare för kommunen och Sorsele revir till länsledningen framfört att domänreservat var bättre med hänsyn till domänverkets stora friluftssatsning främst på fiske i Sorsele.

Domänverket har under 1987 avsatt Nalovardo som domänreservat.

Länsstyrelsen beslutar med hänvisning till ovanstående att inte bilda naturreservat för Nalovardo.

1988-01-25

11.121-2431-86

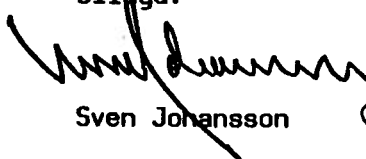
Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse.

I styrelsens beslut deltog landshövding Sven Johansson jämte ledamöterna Lorenz Andersson, Hans Berglund, Bert-Ove Bäckman, Nils Häggström, Laila Johansson, Kjell Kling, Yngve Lauritz, Mats Lindberg, Sverker Lindberg, Kerstin Lundström, Stefan Löfstedt, Ernst Löwgren, Torsten W Persson och Allan Sjöström.

I den slutliga handläggningen deltog även länsantikvarie Karin Eriksson, länsråd Harry Forsell, planeringsdirektör Harald Frisendahl, förste länsassessor Percy Gustavsson, överlantmätare Tore Kvarnbrink, avdelningsdirektör Per Erik Persson, föredragande, samt länsarkitekt Märt Saarm.

Mot beslutet beträffande Blaikfjället enskild mark anmäldes avvikande mening av avdelningsdirektör Per Erik Persson enligt bilaga.

Sven Johansson

Per Erik Persson

Bilagor

Kartor

Avvikande mening beträffande Blaikfjället enskild mark
Besvärshänvisning

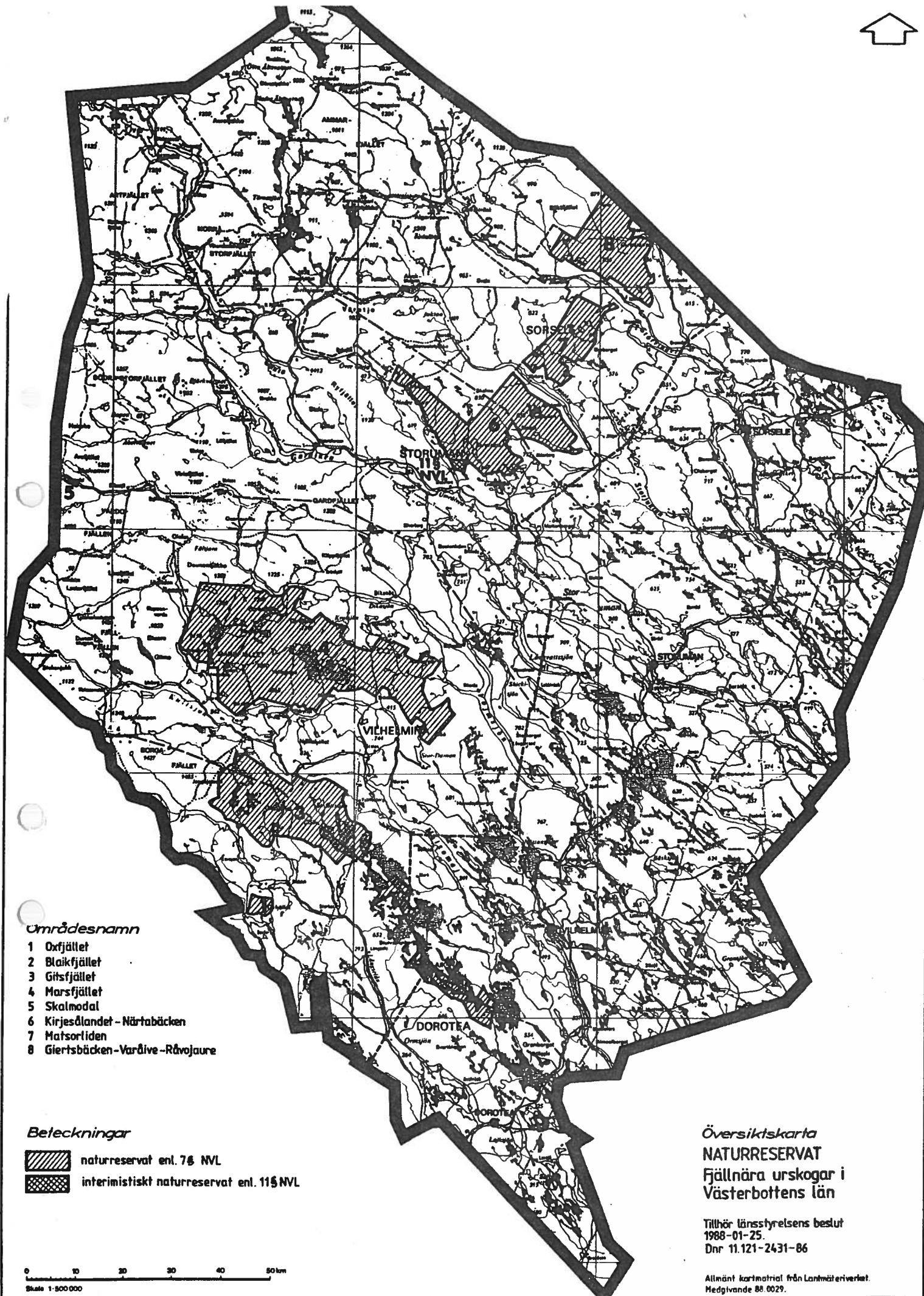
SÄNDLISTA

Domänverket, centralförvaltningen
Domänverket, Umeå distrikt
Domänverket, Vilhelmina revir
Domänverket, Stensele revir
Domänverket, Sorsele revir
Tärna-Stensele sockenallmänning (rek + mb)
Grans sameby
Rans sameby
Umbyns sameby
Vilhelmina norra sameby (rek + mb)
Vilhelmina södra sameby
Svenska samernas riksförbund (rek + mb)

Kopia till

Styrelsens ledamöter och suppleanter (35 ex)
Statens naturvårdsverk
Dorotea kommun
Vilhelmina kommun
Storumans kommun
Sorsele kommun
Lantbruksnämnden
Skogsvårdsstyrelsen
Vilhelmina sockenallmänning
Sorsele sockenallmänning
Blaikfjällets intresseförening
SCA Skog, Sundsvall
Svenska naturskyddsföreningen, Stockholm
Svenska naturskyddsföreningen, Västerbottens länsförbund
Dossier Oxfjället, Blaikfjället, Gitsfjället, Marsfjället,
Skalmodal, Kirjesålandet, Matsorliden, Giertsbäcksdalen

LE
LE
LA
PE
NE
PEP

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 3 till utökning av
naturreservatet Marsfjället i
Vilhelmina kommun med
delområdena Ingridbränna,
Kusmyran och Östra
Svartsjöliden

Skötselplan

2018-11-13

Diarienummer

511-3207-2017

1(9)

**Skötselplan för delområdena
INGRIDSBRÄNNA, KUSMYRAN,
och ÖSTRA SVARTSJÖLIDEN
i Marsfjällets naturreservat, Vilhelmina kommun**

Gammal tallskog i Östra Svartsjöliden. Foto: Torgny Nilsson, Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med naturreservatets tillkommande delar gäller enligt beslut för Marsfjällets naturreservat (dnr 11.121-2431-86), med tillägg att syftet även ska kunna uppnås genom naturvårdsbränning och avlägsnande av främmande arter.

2. Prioriterade bevarandevärden

Stora områden med gamla granskogar och brandpräglade tallskogar med utpräglad naturskogskaraktär.

3. Beskrivning av naturreservatet

3.1 Administrativa uppgifter

3.1.1 Administrativa uppgifter för delområdet Ingridsbränna

Lägesbeskrivning	12 km NNV Stalon, 1 km O Blaikliden
Mittkoordinat	N 7214210, E 536946 (SWEREF99 TM)
Totalareal	184 hektar
Landareal	184 hektar
Areal produktiv skog	149 hektar

3.1.2 Administrativa uppgifter för delområdet Kusmyran

Lägesbeskrivning	12 km NNO Stalon, 3 km NO Eriksberg
Mittkoordinat	N 7213420, E 546206 (SWEREF99 TM)
Totalareal	411 hektar
Landareal	409 hektar
Areal produktiv skog	277 hektar

3.1.3 Administrativa uppgifter för delområdet Östra Svartsjöliden

Lägesbeskrivning	10 km SV Daikanvik,
Mittkoordinat	N 7215168, E 553932 (SWEREF99 TM)
Totalareal	1935 hektar
Landareal	1841 hektar
Areal produktiv skog	1731 hektar

3.2 Naturtypsindelning

3.2.1 Delområdet Ingridbränna

Naturtyp enligt NNK ¹	Naturtypskod	Areal (ha)
Öppna mossar och kärr	7140	5
Aapamyrar	7310	1650
Taiga – sumpskog	9006	45
Taiga	9010	115
Skogbevuxen myr	91D0	20

¹ Natura-naturtypskartans naturtyper.

3.2.2 Delområdet Kusmyran

Naturtyp enligt NNK ¹	Naturtypskod	Areal (ha)
Sjöar	3100	1
Myrsjöar	3160	2
Öppna mossar och kärr	7140	110
Taiga - sumpskog	9006	35
Taiga	9010	245
Skogbevuxen myr	91D0	10
Hyggen, ungskog, etc.	9900	10

¹ Natura-naturtypskartans naturtyper.

3.2.3 Delområdet Östra Svartsjöleden

Naturtyp enligt NNK ¹	Naturtypskod	Areal (ha)
Sjöar	3100	70
Alpina vattendrag	3220	2
Vägar och vägområden	6960	20
Öppna mossar och kärr	7140	60
Öppna substratmarker	8900	3
Taiga	9010	1760
Skogbevuxen myr	91D0	4
Hyggen, ungskog, etc.	9900	10

¹ Natura-naturtypskartans naturtyper.

3.3 Beskrivning av de tillkommande delarna

Skötselplanen omfattar tre separata områden. *Ingridbränna* och *Kusmyran* karakteriseras av sena gransuccessioner, medan *Övre Svartsjöleden* till stor del domineras av brandpräglade tallnaturskogar. Berggrunden utgörs av kvarts- och fältspatrika sedimentära bergarter, främst metaarkos och mylonit, och jordarten utgörs av morän. Ett stort antal naturvårdsarter har påträffats i de tre områdena, se bilaga 2.

3.3.1 Ingridbränna

Ingridbränna ligger en mil nordnordväst om Stalon. Området gränsar i norr mot Marsfjällets naturreservat och sträcker sig i söder ner till Marsån. Ingridbränna är en produktiv sydsluttning med mycket höga naturvärden. I sluttningen löper flera parallella fuktdrag med rörligt markvatten och mindre bäckar.

Skogen i Ingridbränna domineras av en sen granskogssuccession, med undantag av de nedre delarna som är en granbränna. De övre delarna och de nedre delarna domineras av friskmark av blåbärstyp med inslag av lågorter, medan de mellersta delarna domineras av dragmiljöer med högorter.

I de övre delarna står en sen gransuccession med rikligt med gamla grova granar, grova torrträd och grova lågor. Beståndet är glest men fullskiktat. Även i drågen står en välväxt sen gransuccession med rikligt av grova äldre granar och grova rötlågor.

I den nedre delen växer en väl sluten granbränna med ett rikligt inslag av björk. Beståndet har en liten diameterspridning och är i en fas av självgallring där i första hand björken faller ut. I de nedre delarna mot vägen finns dimensionsstubbar. I övrigt saknas tydliga spår av avverkning.

3.3.2 Kusmyran

Kusmyran ligger en mil norr om Stalon i en sydsluttning ner mot Fatsjön, och gränsar i norr mot Marsfjällets naturreservat. Genom området rinner ett flertal bäckar. Den västra delen är flack medan den östra delen har en del branta partier med rörligt markvatten. I norra delen finns inslag av myrmosaik.

Området domineras av urskogsartad granskog på frisk mark av blåbärstyp. Skogen är präglad av höjdläget och utgörs av en sen granskogssuccession. Ställvis finns det mycket rikligt med gamla, grova granar, grova torrträd och grova lågor. Det finns också gott om garnlavsdraperade äldre träd. Skogen är gles men fullskiktad med en del gruppställda träd. I de brantare partierna är skogen förhållandevis välväxt och välsluten medan den i de flacka partierna är gles och lågvuxen. I några partier förekommer dimensionsavverkningsstubbar men naturskogskaraktären består.

I den norra delen finns ett stråk med en äldre granbränna. Den delen karaktäriseras av en låg andel äldre granar, allmän förekomst av död ved och ett tydligt björkinslag. I en del av de branta partierna med rörligt markvatten finns partier med brandrefugial karaktär. Här finns ett påtagligt inslag av äldre granar, hänglavsbeklädda träd, samt torrträd och lågor. I de brandpräglade delarna finns mindre partier med ett fåtal stubbar. I övrigt saknas tydliga spår av skogsbruk.

3.3.3 Östra Svartsjöliden

Östra Svartsjöliden är ett variationsrikt område som ligger strax väster om den delen av Vojmsjön som kallas Vikenviken, ca 20 km sydost om Dikanäs. Det är ett kuperat förfjällslandskap beläget 440 till 560 m ö h. Centralt ligger Östra Svartsjölidens två bergstoppar, vilka omges av ett småkuperat landskap med otaliga småhål och sänkor som ofta är vattenfyllda. Flera bäckar rinner genom området. I norra delen av området återfinns Övreländets branta sydsluttningar. Nedanför denna rinner Matskanån med tjärnsystemet Övre-Nedre Bleriken. Landskapet är genomgående blockigt, ibland med inslag av små blockhav.

Större delen av området domineras av gammal tallskog med utpräglad naturskogskaraktär. I områdets södra och centrala delar växer en urskogsartad tallskog med allmänt med grova, 200–400 år gamla tallar, brandljud, torrakor och grova tallågor. På marken domineras fattigris som lingon och kråkris. I andra delar av området domineras tallskogen av ca 150 år gamla träd trots att det finns mycket få avverkningsspår och mycket gott om både torrträd, lågor och kolad tallved. I åter andra delar finns sparsamt med äldre tallöverståndare medan något område domineras av 400 år gamla och mycket grova träd. De äldre träden är ofta grova, upp mot 50–70 cm i brösthöjdsdiameter.

I områdets övre västra delar och i fuktigare svackor och sänkor mellan de torrare tallbevuxna kullarna förekommer granbestånd med glest blåbärsris. Västra delen domineras av mosaiker av tall och självgallrande granskogar som föryngrats av brand. Skogen är sällan över 150 år och med starkt varierande beståndsstruktur då det gäller grovlekar, mängder torrträd och lågor. Här finns allt från välväxta och grova träd till klena stavagranar.

I mindre delar av området, längs den väg som dragits in i området, finns mer triviala tallbestånd där gamla tallar har plockats ut och skogen har underrotts. Det finns även ett mindre område som är planterat med lärk.

4. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i fyra skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området (bilaga 1). För skötselområdena redovisas bevarandemål och skötselåtgärder. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när bevarandemålen är uppnådda.

För samtliga skötselområden gäller att främmande arter kan tas bort om behov uppstår.

4.1 Skötselområde 1, skog med fri utveckling (ca 480 ha)

Skötselområdet omfattar all skog i delområdena Ingridbränna och Kusmyran.

Bevarandemål

Skötselområdet ska innehålla betydande mängder nyckelelement såsom gamla, döda och döende träd samt vara präglad av naturliga strukturer såsom skiktning, luckighet och åldersspridning. Det ska finnas rikliga mängder död ved i olika former och nedbrytningsstadier som utgör gynnsamma miljöer för arter knutna till dessa substrat. Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, översvämning, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Typiska naturskogsarter ska förekomma. Arealen taiga ska inte minska.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4.2 Skötselområde 2, brandpräglad skog (ca 1800 ha)

Skötselområdet omfattar all skog i delområdet Östra Svartsjöleden.

Bevarandemål

Skötselområdet präglas huvudsakligen av naturliga processer såsom brand, trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Skogens struktur och sammansättning är påverkad av brand. I perioder efter en brand kan områden vara öppna och luckiga med nya spirande trädgenerationer. Normalt hyser beståndet betydande mängder död ved. I senare stadier kan skogen vara mer sluten. Vissa mindre delar av skogen är naturligt fuktiga eller blöta och kommer därför att brinna väldigt ytligt eller inte alls, vilket är en del av dynamiken i ett brandpräglad landskap. Typiska arter knutna till en brandpräglad skogsmiljö förekommer. Arealen taiga ska inte minska.

Skötselåtgärder

Bränning

Skötselområdet får naturvårdsbrännas vid behov. Området delas då lämpligen upp och bränns i mindre avsnitt. Brandrotationen planeras på landskapsnivå utifrån länets strategi för naturvårdsbränning. Exakt avgränsning för eventuella naturvårdsbränningar tas fram i samband med den brandplan som görs inför varje enskild bränning. Vid bränning kan det vara nödvändigt att hugga upp brandgator eller gräva mineraljordssträngar. Samråd med samebyn ska genomföras inför eventuell bränning.

I övrigt lämnas skogen för fri utveckling. Reservatet ligger inte i bränningstrakt och är därmed relativt lågt prioriterad för bränning enligt strategin.

4.3 Skötselområde 3, skog med restaureringsbehov (3 ha)

Skötselområdet utgörs av en lärkplantering längsmed skogsbilvägen. Det finns även en plantering med främmande trädslag som gränsar till reservatet på södra sidan om vägen. När alla främmande trädslag inom skötselområdet är borta ska det inkluderas i skötselområde 2.

Bevarandemål

Skötselområdet utgörs på lång sikt av naturskog med enbart inhemska trädslag (se skötselområde 2). Arealen naturskog ska vara ca 3 hektar.

Skötselåtgärder

All lärk och andra främmande trädslag ska avvecklas helt. Efter avverkning ska området helt saneras från eventuell föryngring och får därefter utvecklas fritt med spontan återväxt av inhemska arter.

4.4 Skötselområde 4, våtmarker med fri utveckling (ca 140 ha)

Skötselområdet omfattar samtliga våtmarksmiljöer i de tre delområdena.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utvecklas fritt och präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer med de strukturer, vegetationstyper och artsamhällen som hör till dessa naturmiljöer. De hydrologiska- och hydrokemiska förhållandena ska vara opåverkade. I våtmarkerna ska det finnas en naturlig vattenregim som ansluter till vattendragen. I området ska också finnas olika naturligt förekommande vegetationstyper. Diken som har en påtagligt avvattande effekt på områdets naturtyper får ej förekomma inom skötselområdet. I de trädbevuxna partierna ska det finnas måttliga mängder torr död ved och arter knutna till detta substrat. Arealen våtmarker ska inte minska.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4.5 Skötselområde 5, sjöar och vattendrag med fri utveckling (ca 95 ha)

Skötselområdet omfattar samtliga sjöar och vattendrag i de tre delområdena.

Bevarandemål

Skötselområdet ska ha en naturlig hydrologisk regim och det ska finnas livsmiljöer för typiskt förekommande arter. Vattendragen ska ha fria vandringsvägar samt naturliga vattenståndsfluktuationer och flöden utan påverkan av dikning eller rätning. Vattenkvaliteten ska vara god. Arealen sjöar och vattendrag ska inte minska.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

5. Mål och åtgärder för friluftslivet

Östra Svartsjöleden är tillgängligt via flera skogsbilvägar. En befintlig vandringsled går längs områdets norra gräns, från Torpet till Blerikstugan och sedan vidare upp mot Matskanområdet. Det finns även en stig som leder från Matskanån upp mot Svartsjön strax väster om Östra Svartsjöleden.

Ingridsbränna och Kusmyran är helt väglösa skogslandskap och därmed mer otillgängliga. Ingridsbränna nås nerifrån från vägen mellan Ensamheten och Blaikliden. Kusmyran gränsar åt väster mot en skogsbilväg och åt norr mot skoterleden mellan Dainan och Västansjö.

Mål för friluftslivet

Det övergripande målet för friluftslivet är att de tillkommande områdena ska vara tillgängliga för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.

Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatet inför och under besök i området, via både skyltning och via olika tekniska lösningar. Informationen ska underlätta och förhöja upplevelsen av besöket och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Leder som sköts inom ramen för reservatsförvaltningen ska vara framkomliga och tydligt uppmärkta.

Åtgärder för friluftslivet

En informationsskylt ska sättas upp och underhållas vid vändplanen där leden mot Blerikstugan startar (se bilaga 2). Informationen på skylten ska omfatta hela Marsfjällets naturreservat med uppdaterad gräns. Det ska finnas en karta över reservatet, en lägesbeskrivning av skyltens plats i förhållande till reservatet samt en beskrivning av naturmiljöerna och föreskrifter för allmänheten. Eventuella gamla informationsskyltar med inaktuell information ska tas bort och vid behov ersättas.

I första hand ska leden från Torpet till Blerikstugan hållas framkomlig och vara tydligt uppmärkt. Vid behov ska fler leder och andra anläggningar för friluftslivet, t.ex. vindskydd, kunna anläggas och underhållas.

Uppdaterad information om Marsfjällets naturreservat på Länsstyrelsens webb och via andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

6. Övriga anläggningar

Övriga stigar, skogsbilvägar och skoterleder förvaltas inte av Länsstyrelsen.

7. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

8. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet ¹
Gränsmarkering	Reservatsgränsen	1
Montering av informationsskylt	Se bilaga 2	1
Naturvårdsbränning	Skötselomr. 2	3
Avveckling av främmande trädslag	Skötselomr. 3	1

¹Siffran anger prioriteringsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

10. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

10.1 Uppföljning av skötselåtgärder

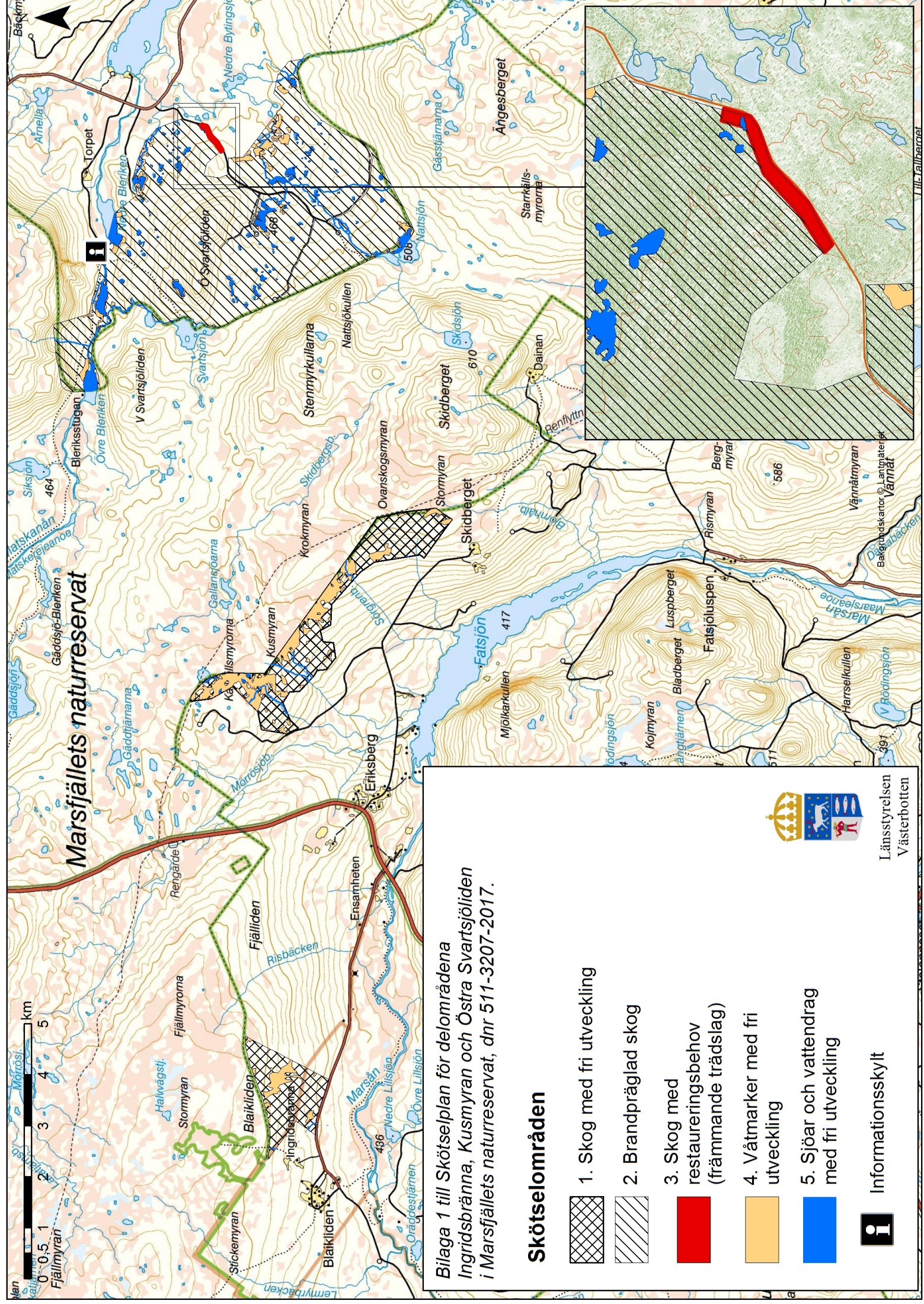
I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

10.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden (bilaga 1) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur.

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Artlista

Marsfjällets naturreservat

Bilaga 1 till Skötselplan för delområdena Ingridsrädda, Kusmyran och Östra Svartsjöleden i Marsfjällets naturreservat, dnr 511-3207-2017.

Skötselområden

- 1. Skog med fri utveckling
- 2. Brandpräglad skog
- 3. Skog med restaureringsbehov (främmande trädslag)
- 4. Våtmarker med fri utveckling
- 5. Sjöar och vattendrag med fri utveckling

Informationsskylt

Länssstyrelsen
Västerbotten

Ett urval av naturvårdsarter funna i Ingridsbränna, Kusmyran och Östra Svartsjöleden

Bland annat följande naturvårdsarter har noterats vid översiktlig inventering. Naturvårdsarter definieras enligt ArtDatabanken som fridlysta arter, nyckelarter, rödlistade arter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter. Den här är ingen komplett artlista utan endast ett urval av funna arter som Länsstyrelsen bedömer vara intressanta ur naturvårdssynpunkt.

Hotkategorier presenteras enligt Artdatabankens rödlista 2015. CR=Akut hotad, EN=Starkt hotad, VU=Sårbar, NT=Nära hotad, LC=Livskraftig, DD=Kunskapsbrist.

Ingridsbränna

Svampar

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT
Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
Harticka	<i>Onnia leporina</i>	NT
Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU
Tajgaskinn	<i>Laurilia sulcata</i>	VU
Ullticka	<i>Phellinus ferrogineofuscus</i>	NT

Kusmyran

Lavar

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT

Svampar

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Doftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT
Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT

Grantickeporing	<i>Skeletocutis chrysella</i>	VU
Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
Harticka	<i>Onnia leporina</i>	NT
Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU
Ostticka	<i>Skeletocutis odora</i>	VU
Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU
Sprickporing	<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	VU
Tajgaskinn	<i>Laurilia sulcata</i>	VU
Ullticka	<i>Phellinus ferrogineofuscus</i>	NT

Östra Svartsjöleden**Svampar**

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Doftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT
Fläckporing	<i>Antrodia albobrunnea</i>	VU
Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT
Granticka	<i>Phellinus chrysoloma</i>	NT
Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU
Luddfingersvamp	<i>Alloclavaria purpurea</i>	NT
Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU
Tallstocksticka	<i>Osmoporus protractus</i>	VU
Ullticka	<i>Phellinus ferro-</i>	NT

Lavar

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Blanksvart spiklav	<i>Calicium denigratum</i>	NT
Brunpudrad nållav	<i>Chaenotheca gracillima</i>	NT
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	LC
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
Ladlav	<i>Cyphelium tigillare</i>	NT
Luddlav	<i>Nephroma resupinatum</i>	LC
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
Skinlav	<i>Leptogium saturninum</i>	LC

Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT
Stiftgelélav	<i>Collema furfuraceum</i>	NT
Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>	LC
Vitgrynig nållav	<i>Chaenotheca subroscida</i>	NT
Vitmosslav	<i>Icmadophila ericetorum</i>	LC

Kärlväxter

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Lappranunkel	<i>Coptidium lapponicum</i>	LC
Nordisk stormhatt	<i>Aconitum lycoctonum subsp. septentrionale</i>	LC
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	LC
Spindelblomster	<i>Neottia cordata</i>	LC
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>	LC
Ögonpyrola	<i>Moneses uniflora</i>	LC

Fåglar

Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT

Länsstyrelsen
Västerbotten

Hur man överklagar till regeringen

Om du är missnöjd med Länsstyrelsens beslut kan du överklaga det hos regeringen, men överklagandet ska lämnas eller skickas till Länsstyrelsen. Överklagandet ska vara skriftligt.

Ange följande

Grundkrav

- Skriv vilket beslut som överklagandet gäller. Det gör du enklast genom att ange beslutsdatum och ärendebeteckning (511-3207-2017).
- Redogör för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt och hur du anser att beslutet bör ändras.
- Om du anlitar ombud bör en fullmakt sändas med.
- Om du har dokument som du anser stöder din ståndpunkt så bör du bifoga dem.

Kontaktuppgifter

Ange ditt namn, adress och telefonnummer.

Skicka överklagandet

Du kan skicka överklagandet via e-post eller brev.

E-post vasterbotten@lansstyrelsen.se
Brev Länsstyrelsen Västerbotten
901 86 Umeå

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den **14 december 2018**. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet fattades.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1398-2025
Dossier
2402052

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer 1398-2025.